

Učni načrt

GIBALNA DELAVNICA

Umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer

Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (175 ur)

UČNI NAČRT

GIBALNA DELAVNICA

Gimnazija; umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer
Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (175 ur)

Predmetna komisija:

Marjan Bevk, Gimnazija Nova Gorica, predsednik

Natalija Arčon, Gimnazija Nova Gorica, članica

Marjan Štrancar, Gimnazija Nova Gorica, član

Tomaž Lapajne Dekleva, Gimnazija Nova Gorica, član

Igor Sviderski, Gimnazija Nova Gorica, član

Recenzenta:

doc. dr. **Uršula Teržan**, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo

Dušan Teropšič, Gimnazija Nova Gorica

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Igor Lukšič

Za zavod: mag. Gregor Mohorčič

Uredila: Lektor'ca

Jezikovni pregled: Lektor'ca

Ljubljana, 2010

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:793.3(0.034.2)

UČNI načrt. Gibalna delavnica [Elektronski vir] : gimnazija, umetniška gimnazija, dramsko-gledališka smer : druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (175 ur) / predmetna komisija Marjan Bevk ... [et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2010

Način dostopa (URL): http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2010/programi/gimnazija/umet_gim/UN_Gibalna_delavnica.pdf

ISBN 978-961-234-884-7 (Zavod RS za šolstvo)
1. Bevk, Marjan

250769152

Sprejeto na 128. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 12. 2009.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE	5
3 CILJI IN VSEBINE	6
3.1 Operativni in procesnorazvojni cilji	6
3.2 Vsebine	7
4 PRIČAKOVANI REZULTATI	9
4.1 Vsebinska znanja	9
4.2 Procesna znanja	10
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE	11
5.1 Cilji in dejavnosti medpredmetnih povezav	11
5.2 Kompetence in dejavnosti za razvoj kompetenc	13
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	14

1 OPREDELITEV PREDMETA

Človekovo telo je ustvarjeno za gibanje in raziskovanje. Ustvarjalni gib (ples) je aktivno, telesno izrazno in povezovalno sredstvo. Ne zanima nas zunanost in oblika giba, pač pa njegova kakovost, izraznost in povezovalna dejavnost med dijaki. Osnovno načelo ustvarjalnega gibanja je povezanost med gibanjem in notranjim doživljanjem ter čustvovanjem. Gibalna delavnica omogoča dijakom povečati osebne zmožnosti doživljanja na fizični in intelektualni ravni, predvsem pa jih bo na intuitivni ravni, s pomočjo intuitivnega odziva, ki je lahko samo takojšen, vrnila k spontanosti, kjer se sproščata osebna svoboda in lastni ustvarjalni izraz.

Dijaki razvijajo svoje sposobnosti in spretnosti, aplicirajo teoretična znanja, bogatijo z aktivnim in ustvarjalnim delovanjem svoje izkušnje, krepijo zdravi občutek samozavesti in zaupanja vase. Seznanili se bodo z osnovnimi prijemi in oblikami ustvarjanja in sestavljanja plesne kompozicije. S spoznavanjem različnih gibalnih principov in vzpostavljanju lastne gibalne identitete bo spodbujal plesno in gibalno ustvarjalnost, kakor tudi raziskoval in gradil lasten gibalni izraz. Delavnica nadgrajuje, pogloblja in dopolnjuje znanja, veščine in vrednote, osvojene pri predmetu umetnost giba.

Znanja, ki jih dijaki pridobijo pri delavnici giba, lahko uporabijo pri izdelavi gibalne kompozicije pri gledališki uprizoritvi ali pri samostojni plesni miniaturo. Kontinuiran proces ustvarjanja, opazovanja in analiziranja plesa in giba vodi v oblikovanje ustvarjalnega in samostojnega bodočega ustvarjalca na področju odrskih umetnost. Predmet se izvaja v prvem, tretjem in četrtem letniku. Delo je praktične narave in poteka kontinuirano čez celo leto.

2 SPLOŠNI CILJI IN KOMPETENCE

Cilji so:

- razvijanje plesnosti, interpretacije in sposobnost opazovanja,
- ustvarjanje, opazovanje in analiziranje plesa,
- razvijanje dijakove ustvarjalnosti in iskanje lastnega ustvarjalnega izraza,
- razvijanje izvajalskih spretnosti in koordinacije gibanja,
- vzpostavljanje plesnega prostora z delom v skupinah, parih in posamezno,
- obvladovanje zakonitosti odrskega prostora,
- razvijanje odrske prisotnosti,
- vzgajanje radovednosti, motiviranosti, voljnosti in zadostnosti za ustvarjalno delo,
- bogatenje lastnega gibalnega besednjaka,
- razvijanje samostojnosti in spretnosti v ustvarjalnem procesu,
- poglobljanje principov improvizacije in kompozicije,
- spoznavanje in razumevanje umetniškosti in različnosti koreografskih pristopov, idej in konceptov ter raziskovanju te palete,
- iskanje, analiziranje in izbiranje glasbe za ples,
- večanje zavedanja lastnih potencialov z delom v skupinah, parih in posamezno,
- spodbujanje domišljije, iznajdljivosti,
- širjenje estetskih in intelektualnih znanj,
- vzpostavljanje sodobnih in razgledanih gledaliških ustvarjalcev, ki se zavedajo, da je dinamika telesnega izraza ena od osnov gledališke izpovedi,
- s sodobno tehnologijo raziskuje možnosti izražanja plesnih in gibalnih vsebin,
- razvijanje inovativnosti in kritičnosti pri selekciji in kompoziciji plesnega materiala,
- oblikovanje pozitivnega odnosa in odgovornosti do slovenske in svetovne plesne produkcije,
- povezovanje giba z drugimi umetnostmi, predmeti in področji,
- vzgajanje za zdravo gibalno ustvarjalno okolje,
- usmerjanje v ustvarjalno uporabo znanja v šolskem, zunajšolskem in poklicnem življenju,
- razvijanje uporabe računalniške in druge digitalne opreme v plesu.

3 CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja delitev znanj na splošna in *posebna znanja*. Splošna znanja (SZ) so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom/dijakinjam, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Posebna znanja (PZ)* opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnost in interese dijakov/dijakinj ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa. V poglavju Cilji in vsebine so:

- splošna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- posebna znanja so zapisna v *poševnem* tisku.

3.1 OPERATIVNI IN PROCESNORAZVOJNI CILJI

Dijak:

- razvija lastno ustvarjalnost in plesno kompozicijo,
- pridobi potrebno znanje za obvladovanje prostora, orientacija in smeri v prostoru,
- pogloblja znanje improvizacije in kompozicije,
- razvija kritičen odnos do giba in plesne kompozicije,
- razvija sposobnost razčlenjevanja in opazovanja plesnih fraz,
- ustvari individualno plesno frazo in jo kritično analizira in ovrednoti,
- razvije in nadgradi plesni spomin,
- spoznava osnove koreografiranja in ustvarjanja odrskega dela,
- se vključi v delo v skupini, dvojicah,
- razvija inovativnost in kritičnost pri selekciji in kompoziciji plesnega materiala,
- razvija interpretativne sposobnosti in plesnost,
- sestavlja, pripravlja in prikaže plesno kompozicijo v skupini, dvojicah ali kot posameznik,
- razvija koncentracijo, koordinacijo, domišljijo in spontanost,
- analizira in ocenjuje lastne izvedbe in izvedbe drugih dijakov (nastop),
- dosega večje osebne zmožnosti doživljanja in izvajanja s pomočjo ustvarjanja plesnih motivov in se zna poglobiti v okolje in se zavejo popolne organske povezanosti z njim,

- se zaveda, da je spontanost cilj, h kateremu mora biti usmerjeno vsako dejanje; v tej spontanosti se sprosti osebna svoboda in plešoče telo se vso prebudi: telesno, intelektualno in intuitivno,
- spozna, kako se tvori in usmerja energija, ki se sprošča ob reševanju improvizacijskih iger – nalog,
- razvija sposobnost delovanja v skupini posameznikov, ki skupaj ustvarjajo gibalno strukturo, se sporazumevajo in sodelujejo, ustvarjajo,
- *sodeluje in spremlja že obstoječe plesne produkcije ali plesne produkcije v nastajanju,*
- *predstavi in interpretira, po lastni presoji in videnju, plesni dogodek,*
- *se povezuje z drugimi dijaki v samostojne plesne skupine,*
- *organizira plesni nastop ali prikaz izven šolskega pouka na drugem prizorišču.*

3.2 VSEBINE

- Improvizacija.
- Kompozicija.
- Kontaktna improvizacija.
- Koreografija in interpretacija.
- Ples in glasba.
- Gib in glas.
- Ples in video.

Didaktična priporočila:

- ustvarjamo situacije, v katerih je dijak prisiljen spontano reagirati na zunanji ali notranji vzgib, hitro reagirati in odločati; vzpostavimo metode in s pomočjo različnih nalog in napotkov ustvarimo prostor za iskanje gibalnega materiala; uporaba rekvizitov; narativni gib, abstraktni gib;
- teža, središče telesa, periferna pozornost, ustvarjalno sodelovanje s partnerjem, raziskovanje prostora;
- povezave med gibom, plesom in zvokom, glasbo, tišino; konceptualizacija koreografskih postavitev; repertoar,;interpretacija; raziskujemo zakonitosti prostora, uporabimo različne objekte in se seznanimo z drugimi mediji;

- na gibno osnovo poiskati že obstoječo glasbeno vsebino ali ustvariti lastno ritmično in melodično vsebino; na glasbeno osnovo gibalno improvizirati in kasneje pridobljeni material organizirati v plesno kompozicijo glede na strukturo glasbe; ritem; tempo; melodija;
- improvizacija na glasno in zvokovno podlago, raziskovanje in ustvarjanje gibalnega materiala s pomočjo glasu, ritem, dinamika, trajanje; vpliv glasu na zunanje in notranje gibanje; raziskovanje dihanja kot začetnika gibanja;
- povezava med gibalno strukturo, ki jo ujamemo na posnetku; osnove plesnega videa; priprava in izdelava plesnega videa;
- dograjevanje znanja o tem kako oblikovati in strukturirati ples.

4 PRIČAKOVANI REZULTATI

Pričakovani dosežki izhajajo iz zapisanih ciljev, vsebin in kompetenc. Za doseganje pričakovanih dosežkov dijakov je odgovoren učitelj z načrtovanjem in izvedbo pouka, dijaki pa s svojim delom in odgovornostjo, v skladu s svojimi sposobnostmi. Pričakovani dosežki so zapisani splošno, kar pomeni, da jih bodo dijaki dosegli v različnem obsegu in na različnih taksonomskih stopnjah.

4.1 VSEBINSKA ZNANJA

Dijak:

- obvlada osnovne pojme improvizacije in kompozicije,
- obvlada izvajalske spretnosti,
- ozavesti koordinacijo gibanja v prostoru in orientacijo,
- razvije lasten gibalni izraz in lastno odrsko identiteto,
- postavi in razvije samostojno koreografsko strukturo,
- ozavesti gibanje v povezavi z dihanjem in glasom,
- pozna in uporabi osnovne pojme koreografije in kontaktne improvizacije,
- pripravi plesni nastop in vzpostavi visoko interpretativno prisotnost na odru,
- uporabi principe in elemente delavnice pri izvajanju in prikazu lastnih plesnih predstavitev,
- poveže različne glasbene strukture z plesnim materialom in ustvari lastno plesno-glasbeno kompozicijo,
- pozna vse osnovne principe izdelave plesnega videa,
- pozna slovenske in tuje eksperimentalne izvajalce, ustvarjalce, poustvarjalce in soustvarjalce na področju plesnega gledališča.

4.2 PROCESNA ZNANJA

To so znanja, ki omogočajo uporabo specifičnih znanj.

Dijak:

- načrtuje in samostojno ali v timu pripravi plesni nastop,
- loči med narativnim in abstraktnim gibom,
- postavlja ključna vprašanja pri ustvarjanju kompozicije, improviziranih gibalnih strukturah in kompozicijskim premikom gibalne fraze,
- uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo,
- sposoben je kritičnega odnosa do informacij na spletu,
- je ustvarjalen, samozavesten, daje pobude, sprejema odločitve, podaja ocene tveganj in mnenje,
- uporablja znanje, pridobljeno pri ustvarjalnem procesu predmeta v vsakdanjem življenju.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Namen medpredmetnega ali interdisciplinarnega povezovanja je večja povezanost in prenosljivost znanja, s čimer ustvarjamo pogoje za večjo ustvarjalnost in podjetnost na vseh predmetnih področjih. Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij, skupno načrtovanje obravnave sorodnih vsebin, izmenjava primerov in nalog, oblikovanje projektnega tedna in podobno. Prepletenost plesa z ustvarjanjem in življenjem človeka in njegovimi dejavnostmi, že samo po sebi narekuje medpredmetne povezave.

5.1 CILJI IN DEJAVNOSTI MEDPREDMETNIH POVEZAV

Vključevanje medpredmetnih povezav v učni proces omogoča dijaku:

- uporabi znanje odrske in gibalne postavitve pri postavljanju ali ustvarjanju gledaliških dogodkov z različnimi vsebinami,
- poglobljen razume soodvisnosti plesnega ustvarjanja z aktualnimi družbenimi in zgodovinskimi gibanji,
- odkriva povezavo med ustvarjalnostjo in raziskovanjem giba in sorodnimi umetniškimi izrazi in estetikami,
- spoznava način uporabe različnih tehničnih pripomočkov in računalniških programov za ustvarjalno delo.

Opredelelitev medpredmetnih povezav

Glasbena vzgoja

Dijak:

- uporabi glasbene podlage za raziskavo in razvoj gibalne sekvence,
- razišče povezave med ritmom in dinamiko v glasbi in plesu,
- spoznava zgodovinsko povezavo razvoja plesa z razvojem glasbene umetnosti.

Likovna umetnost

Dijak:

- uporabi likovno delo kot osnovo za kreacijo odrskega dela,
- poveže osnovne zakonitosti likovne vzgoje z elementi gibalne delavnice,
- spoznava sorodne pojme obeh predmetov in njihovo uporabo v praksi.

Informatika

Dijak:

- spremlja plesno ustvarjalnost domačih in tujih ustvarjalcev po spletu,
- se nauči uporabo programske osnove in opreme za spremljanje, sestavljanje in ustvarjanje odrskih del,
- razvije način digitalnega opismenjevanja.

Film in video

Dijak:

- ustvari, s pomočjo foto in video tehnologije drugačne vsebine plesnih kompozicij in gibalnih variacij,
- osnovna znanja in zakonitosti filmske ali video umetnosti vključi pri nastajanju odrskega dela.

Zgodovina in teorija drame in gledališča

Dijak:

- ovrednoti paralelni zgodovinski razvoj gledaliških umetnosti v povezavi z razvojem plesnega ustvarjanja,
- nadgradi znanje o zgodovini uprizoritvenih umetnostih in ustvarjalcev na področju gledališča.

Improdelavnica

Dijak:

- uporabi gibalna in plesna znanja pri opravljanju in izvajanju improvizacijskih nalog,
- spozna in razvija združljivost elementov ustvarjanja odrskega dela pri obeh predmetih,
- ustvari gibalno sekvenco, kjer uporabi improvizacijske elemente in nadgradi osnovno gibalno idejo.

5.2 KOMPETENCE IN DEJAVNOSTI ZA RAZVOJ KOMPETENC

Dijak:

- sporazumevanje v materinem jeziku: spremlja pouk in odgovarja v slovenskem jeziku,
- sporazumevanje v tujem jeziku: uporablja plesni besednjak v francoskem ali angleškem jeziku,
- matematična komponenta: uporabi logično razmišljanje in razvije kombinatorično sestavljanje posameznih gibov v daljšo plesno sekvenco,
- učenje učenja: razvija odnos do vsakodnevne vadbe in ohranjanju zdravega in močnega telesa in duha, prevzema odgovornost za lastno znanje in napredovanje,
- osebne državljanske kompetence: razvija svojo osebnost in plesni potencial s spremljanjem domačih ustvarjalcev na področju plesne in gledališke umetnosti, obiskuje plesne in gledališke predstave domačih umetnikov in gledaliških hiš,
- samoiniciativnost in podjetnost: razvija lasten gibalni izraz, sodeluje z drugimi dijaki v zunajšolskih dejavnostih, daje pobude, oblikuje in sprejema odločitve,
- kulturna zavest: ohranja kulturno zavest skozi spremljanje domače plesne in gledališke produkcije, spremlja in sodeluje pri nastanku domačih plesnih in gledaliških predstav.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Temeljne naloge, ki jih morajo učitelji izpolniti s pomočjo tega učnega načrta, so razviti pozitiven odnos dijakov do plesnega ustvarjanja in spodbujati dijakovo pobudo po sodelovanju in kreativnosti. Učenje in poučevanje pri gibalni delavnici bo uspešno, če bo celostno, dejavno, disciplinirano in ustvarjalno. Tak pristop omogoča in spodbuja doseganje splošnih in procesno-operativnih ciljev na plesnem in razvojnem ustvarjalnem področju. Upoštevati je treba, da je čas, ki je namenjen temu predmetu relativno kratek, zato mora biti vsako srečanje učitelja z dijakom skrbno in precizno načrtovano.

Vsako nalogo v učnem procesu je treba realizirati na profesionalni ravni, upoštevajoč posebnosti vsakega učenca, njegovih intelektualnih potencialov, motivacije za samostojno delo, vendar z jasno načrtovanimi nalogami. Učitelj avtonomno nadgrajuje poznavanje posameznih enot znotraj vsebinskih komponent: improvizacije, kompozicije in ostalih kreativnih vsebin predmeta, ki se v praksi lahko udejanji s skrbno načrtovanimi, tematsko zanimivimi in izpeljanimi učnimi urami.

Zaporedje in težavnostno stopnjo vsebin lahko učitelj prilagaja glede na zmožnosti in potrebe dijaka. Učni načrt ne nakazuje zaporedja tematskih sklopov, temveč so to izhodišča, katera učitelju omogočajo različne vsebinske sklope. Dijake razporedimo v dve skupini, za lažje spremljanje in osvajanje vsebine predmeta. Nadarjenim in ambicioznejšim dijakom lahko učitelj postavi višje umetniške zahteve in ustvarjalne cilje.

Pri raziskovanju in osvajanju vsebinskih sklopov različnih interpretativnih in ustvarjalnih principov spodbujamo analitično mišljenje, razvijamo zbranost, pozornost in vztrajanje. Urimo se v ohranjanju koncentracije in v samodisciplini. Pri raziskovanju in ustvarjanju plesno-gibalnega besedišča, ogledu plesnih vsebin posvečamo pozornost vrednotenju plesnega ali gledališkega dela, in sicer s kritično razpravo, primerjavami in pojmovanju umetniško vrednega. Umetniško in sporočilno vrednost, ki upošteva stopnjo mladostnikovega razvoja, njegovih ustvarjalnih in gibalnih spretnosti, spodbujamo z uporabo vsebinskih elementov gibalne delavnice. Dijake razporedimo v dve skupini, za lažje spremljanje in osvajanje vsebine predmeta.